Helsingin oikeusaputoimisto
Porkkalankatu 13
00180 Helsinki 8.1.2019

Lakivaliokunnalle

Asia: HE 29/2018 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi oikeudenkäynnistä hallintoasioissa ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi, sekä lakialoite

Pyydettynä lausuntona totean, että ehdotettu laki kokonaisuutena tuskin herättää suuria poliittisia intohimoja, kun lain päällimmäinen tarkoitus on saattaa hallintolainkäyttöä koskevat säännökset ajan tasalle. Käytännön juristin näkökulmasta on erinomaista, että ehdotetussa laissa ei enää ole viittauksia oikeudenkäymiskaareen, kun kaikki säännökset ovat nyt kattavasti yhdessä laissa. Minulla ei ole muutosehdotuksia lakiin.

Pari erityishuomiota:

Viranomaisen valitusoikeudesta (7 §)

a) Ehdotuksen mukaan yleisen edun valvontaan perustuva viranomaisen valitusoikeus pysyisi ennallaan. Tämä on asianmukainen ehdotus. Pykälän yksityiskohtaisissa perusteluissa mainitut kolme ennakkotapausta osoittavat säännöksen tarpeellisuuden, esimerkkinä KHO 2006, jossa kilpailuvirastolla oli oikeus valittaa hallinto-oikeuden päätöksestä, jolla sen asiakirja-julkisuusasiassa tekemä kielteinen päätös oli kumottu.

Kun edustaja Jokinen lakialoitteessaan (LA 1(2015 vp) kirjoittaa, että

> (a)rvioiden mukaan erilaisten valitusten aiheuttamien vuoksi on investointihankkeita jäissä jopa neljän miljardin euron arvosta

niin hän tuskin ensisijaisesti tarkoittaa sellaista valituksista, joita säätelee yleislaki. Edustaja Jokinen tarkoittanee ennen kaikkea valituksia kaavoitus- ja maankäyttöpäätöksistä. Näitä valituksia säätelee kuitenkin *erityislaki* (rakennus- ja maankäyttölaki, 132/1999), ja kyseisessä laissa annetaan säännönmukaisesti viranomaiselle jatkovalitusoikeus hallinto-oikeuden päätöksestä, jos hallinto-oikeus on muuttanut viranomaisen päätöstä tai kumonnut sen. Lakialoite ei siis käytännössä ensisijaisesti kohdistu ehdotettuun lakiin ja se tulee hylätä.

b) Ehdotetun lain mukaan viranomainen voi valittaa hallintotuomioistuimen päätöksestä, jos tuomioistuin on muuttanut viranomaisen tekemää alkuperäistä päätöstä tai kumonnut sen. Nykyisen lain mukaan se ei ole mahdollista. Hyvänä esimerkkinä on valtion oikeusapu: Oikeusavun hakija, joka on saanut oikeusaputoimistolta kielteisen päätöksen, voi ratkaisupyynnön kautta saattaa päätöksen hallintotuomioistuimen käsiteltäväksi. Jos hallinto-oikeus tällöin tekee päätöksen, joka ei vastaa vakiintunutta oikeuskäytäntöä, tai jos asia on sellainen, että oikeuskäytäntöä ei ole olemassa, niin päätöksen tehneellä oikeusaputoimistolla ei ole valitusoikeutta (näin esimerkiksi KHO 2093:891). Tämä on ongelmallista, joten ehdotettu uusi säännös on selkeä parannus.

Asiamiespakko purkuasioissa (118 §)

Ehdotuksen mukaan muun hakijan kuin viranomaisen on päätöksen purkamista koskevassa asiassa käytettävää asianajaa, julkista oikeusavustaa tai lupalakimiestä. Säännös vastaa sääntelyä oikeudenkäymiskaaressa, ja sillä halutaan ennen kaikkea karsia pois perusteettomia tai puutteellisesti perusteltuja purkuhakemuksia. Käytännössä ehdotettu säännös merkitsee toteutuessaan, että, ennen kaikkea me julkiset oikeusavustajat joudumme ikään kuin etulinjaan, kun meidän pitäisi perustella esimerkiksi "ammattivalittajille" että heidän ehdottamillaan purkuhakemuksella ei ole menestymisen mahdollisuuksia. Tämän lisätehtävän otamme toki mieluusti vastaan.

Kunniottaen

Klas Weckman
Julkinen oikeusavustaja, asianajaja
P. 02956 60116, klas.weckman@oikeus.fi
Helsingin oikeusaputoimisto